



2. ПРАВНА РАМКА ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ И ЕНЕРГЕТСКИТЕ КОНТРОЛИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СОДРЖИНА:

2.1 ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТИКА И ПОДЗАКОНСКИТЕ АКТИ

2.1.1 ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТИКА

2.1.2 ПРАВИЛНИК ЗА ЕНЕРГЕТСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЗГРАДИТЕ

2.1.3 ПРАВИЛНИК ЗА ЕНЕРГЕТСКА КОНТРОЛА

- Видови на енергетски контроли**
- Основни начела на спроведувањето на енергетската контрола**
- Правата и обврските на овластените енергетски контролори**

СОДРЖИНА (продолжение):

2.2 ТЕХНИЧКИ ПРОПИСИ ВО ВРСКА СО СИСТЕМИТЕ ЗГРАДИТЕ

**2.2.1 ТЕХНИЧКИОТ ПРОПИС ЗА РАЦИОНАЛНО КОРИСТЕЊЕ
И ТОПЛИНСКА ЗАШТИТА ВО ЗГРАДИТЕ**

**2.2.2 ТЕХНИЧКИОТ ПРОПИС ЗА СИСТЕМИТЕ ЗА ГРЕЕЊЕ И
ЛАДЕЊЕ НА ЗГРАДИТЕ**

**2.2.3 ТЕХНИЧКИОТ ПРОПИС ЗА СИСТЕМИТЕ ЗА
ВЕНТИЛАЦИЈА И КЛИМАТИЗАЦИЈА**

2.2.4 ТЕХНИЧКИТЕ ПРОПИСИ ЗА ОЏАЦИ ВО ЗГРАДИТЕ

**2.2.5 ПРЕГЛЕД НА ДРУГИТЕ РЕЛЕВАНТНИ НАЦИОНАЛНИ
ПРОПИСИ КОИ ЈА УРЕДУВААТ ОБЛАСТА НА
ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ НА ЗГРАДИТЕ**

2.3 ЗАКОН ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

2.4 ЗАКОН ЗА ГРАДЕЊЕ

2.5 РЕЛЕВАНТНИ МАКЕДОНСКИ, ЕВРОПСКИ ИЛИ МЕЃУНАРОДНИ СТАНДАРДИ

2.1 ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТИКА И ПОДЗАКОНСКИТЕ АКТИ

2.1.1 ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТИКА

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Со овој закон се уредуваат следниве работи:

- Цели на енергетската политика и начинот на нејзината реализација.
- Енергетски дејности и начинот на регулирање на дејностите.
- Изградба на енергетски објекти.
- Статус и надлежност на Регулаторната комисија на Република Македонија.
- Пазарот на електрична енергија, природен гас, на сурова нафта, нафтени деривати горива за транспорт и пазарот на топлинска енергија.
- Услови за остварување на енергетска ефикасност и промоција за користење на обновливи извори на енергија.
- Други прашања значајни за енергетиката.

ДЕЈНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Дејностите од областа на енергетиката во смисла на овој закон се наведени во членот 4 од законот:

- Производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија.
- Снабдување со електрична енергија.
- Трговија со електрична енергија.
- Организирање и управување со пазарот на електрична енергија.
- Пренос и дистрибуција на природен гас.
- Снабдување со природен гас.
- Трговија со природен гас.
- Производство и дистрибуција на топлинска енергија.
- Производство на топлинска енергија.
- Снабдување со топлинска енергија.
- Преработка на сурова нафта и производство на нафтени деривати.

- Транспорт на сурова нафта или нафтени деривати преку нафтоводи, односно продуктоводи.
- Складирање на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива на менети за транспорт.

Дејностите од членот 4 од Законот можат да го вршат домашни и странски лица врз основа на лиценца издадена од страна на Регулаторната комисија.

ЦЕЛИ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА

Целите на Законот за енергетика е да обезбеди:

- Сигурно, безбедно и квалитетно со енергија и енергенти
- Создавање на ефикасен, конкурентен и финансиски одржлив енергетски сектор.
- Поттикнување на конкуренција на пазарите за енергија со почитување на недискриминација, објективност и транспарентност.
- Интегрирање на енергетските пазари на Република Македонија во регионалните и меѓународните енергетски пазари во согласност на меѓународните ратификувани договори.
- Зголемување на енергетската ефикасност и поттикнување на искористувањето на обновливите извори на енергија.
- Заштита на животната средина од негативните влијанија при вршење на одделни дејности од областа на енергетиката.
- Исполнување на обврските кои произлегуваат од меѓународните ратификувани документи.

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА

Регулаторната комисија има статус на правно лице и ги регулира основните прашања од областа на енергетика, односно:

- Врши регулирање на прашањата во врска со енергетски дејности, определени со Законот за енергетика.

Регулаторната комисија е независна во своето работење и одлучување во рамките на надлежностите определени со Законот за енергетика.

Регулаторната комисија се состои од пет члена од кои првиот е претседател. Членовите и претседателот на Регулаторната комисија ги именува и разрешува Собранието на Република Македонија на предлог Владата на Република Македонија.

НАДЛЕЖНОСТИ НА РЕГУЛАТОРНАТА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА

Заради обезбедување на ефикасно, конкурентно и непречено функционирање на енергетските пазари, Регулаторната комисија ги има следниве надлежности:

- Донесува прописи и тарифни системи и донесува или одобрува методологии за формирање на тарифи за регулирани енергетски дејности.
- Врз основа на соодветни прописи, методологија и тарифни системи донесува одлуки за цени и тарифи.
- Донесува пропис за начинот на формирање на цените за нафтени деривати и за горива за транспорт и одлуки за цените на истите.
- Ги одобрува мрежните правила што ги донесуваат операторите на енергетските системи.
- Донесува правила за паарот за пазарот на електрична енергија и пазарот на природен гас.
- Води регистар на повластени производители и донесува одлука а стекнување на статус на повластен производител.
- Ги одобрува плановите за развој и изградба на преносните и дистрибутивните мрежи и го следи нивното навремено донесување и спроведување.
- Покренува иницијативи и предлага донесување на нови и изменување на постојните закони и други прописи од облста на енергетиката.

ЛИЦЕНЦИ

Регулаторната комисија за енергетика издава лиценци за вршење на енергетски дејности врз основа на Правилникот за лиценци.

Вршителите на дејности од членот 4 од Законот не може да започнат со вршење на дејноста без да им биде издадена лиценца од Регулаторната комисија за енергетика.

Лиценцата се издава за период од 3 до 35 години во зависност од видот на енергетската дејност, видот и обемот на обврската во вршењето на енергетската дејност, како и барањето на вршителот на енергетската дејност.

На едно лице може да му се издаде една лица за вршење на две или повеќе енергетски дејности во следниве случаи:

- Производство на топлинска и електрична енергија во постројки за комбинирано производство на топлинска и електрична енергија.
- Производство, дистрибуција и снабдување со топлинска енергија добиена од геотермални извори.

ИЗГРАДБА НА НОВИ ЕНЕРГЕТСКИ ОБЈЕКТИ

ИЗГРАДБА НА НОВИ ОБЈЕКТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЈА

Нови објекти за производство на електрична и топлинска енергија или производство на топлинска енергија можат да се градат ако за тоа е издадено овластување за изградба на нови објекти за производство на електрична и/или топлинска енергија, во согласност со Законот.

Овластување е потребно и во случај на зголемување на инсталираната моќност на постојните енергетски објекти.

Одлуката за овластување за изградба на нови или проширување на постојните објекти за производство на електрична или комбинирано производство на електрична и топлинска енергија ја донесува Владата на Република Македонија.

Одлуката за овластување за изградба на нови или проширување на постојни објекти за производство на топлинска енергија ја донесува советот на единицата на локалната самоуправа..

Постапката за издавање на овластување за изградба на нови или проширување на објекти за производство на електрична енергија, комбинирано производство на електрична и топлинска енергија или производство на топлинска енергија ќе биде заснована на начелата за објективност, транспарентност и недискриминација.

Овластувањата се издаваат според критериумите што се однесуваат на:

- Сигурност во снабдувањето со соодветен вид на енергија.
- Безбеност и сигурност на енергетскиот систем, објектите и опремата.
- Заштита на јавното здравје и сигурност.
- Заштита на животната средина.
- Енергетската ефикасност.
- Видот на примарната енергија.

ИЗГРАДБА НА НОВИ ПРЕНОСНИ И ДИСТРИБУТИВНИ СИСТЕМИ И ДИРЕКТНИ ВОДОВИ

Изградбата на нови системи за дистрибуција на електрична енергија, на нови мрежинза пренос на природен гас и на нови објекти за транспорт на сурова нафта и нафтени деривати се врши од страна на правни лица врз основа на овластување.

Изградбата на нови системи за дистрибуција на природен гас на осредено подрачје на Република Македонија се врши од страна на правни лица врз основа на концесија доделена од страна на Владата на Република Македонија. Периодот за кој се издава концесијата не може да биде пократок од 20 години и не подолг од 35 години.

Изградбата на нови системи за дистрибуција на топлинска енергијаза подрачје на единица на локлната самоуправа се врши врз основа на концесија на градба која ја доделва советот на единицата на локалната самоуправа. Концесијата го содржи и правото на вршење на регулирана енергетска дејност дистрибуција на топлинска енергија. Периодот на кој се издава концесијата не може да биде пократок од 20 години и подолг од 35 години.

Директните водови за пренесување на електрична енергија или пренесување на природен гас се градат врз основа на овластување за изградба. Директните водови можат да се градат само во случаи кога потрожувачот или снабдувачот не може да добие право на приклучок или пристап на постоечки систем за пренос, односно дистрибуција на електрична енергија или природен гас. Барањето за изградба на директен вод се поднесува до Владата на Република Македониј.

Директниот вод не се смета за дел од системите за пренос, односно дистрибуција на електрична енергија или природен гас.

ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Производителот на електрична енергија може да врши продажба на електрична енергија и/или системски услуги во земјата и странство, снабдувачи со електрична енергија и операторот на електропреносниот систем и опереторите на електродистрибутивните системи.

Производителот на електрична енергија е должен:

- Да обезбеди достапност на договорената енергија и/или системските услуги до точката на прием во преносниот или дистрибутивниот систем во согласност на лиценцата.

Операторот на електропреносниот систем ја одржува, надградува и проширува преносната мрежа, управува со електроенергетскиот систем на Република Македонија и обезбедува поврзување на преносниот систем со преносните системи на соседните земји. Операторот на електропреносниот систем е одговорен за долгорочно планирање на електропреносниот систем.

Правното лице што ја врши дејноста пренос на електрична енергија не може да има лиценца за вршење дејностите производство, дистрибуција, трговија и снабдување со електрична енергија.

Операторот на дистрибутивниот систем за електрична енергија, за дистрибутивниот систем преку кој ја врши дејноста, има обврска да го одржува, проширува и управува со дистрибутивниот систем, како и да обезбеди негово поврзување со електропреносниот систем. Правното лице што ја врши дејноста дистрибуција на електрична енергија не може да има лиценца за вршење на дејностите производство, пренос, трговија и снабдување со електрична енергија.

Снабдувачот на електрична енергија набавува електрична енергија од земјата и од странство заради продажба на потрошувачи, трговци, други снабдувачи, операторот на електропреносниот систем или операторите на електродистрибутивните системи како и на купувачи во странство.

Трговецот со електрична енергија купува електрична енергија од земјата и од странство заради продажба на други трговци, снабдувачи, операторот на електропреносниот и операторите на дистрибутивните системи, како и продажба на купувачи во странство.

ПАЗАР НА ПРИРОДЕН ГАС

Операторот на преносната мрежа за природен гас врши пренос на природен гас во негова сопственост или преку мрежа на која има право на користење и ќе соработува со операторот на системот за пренос на природен гас заради одржување, надградба и проширување на преносната мрежа. Операторот е должен да инвестира во преносната мрежа, во согласност со планот за развој на преносниот систем изработен од страна на операторот на системот за пренос на природен гас, а одобрен од страна на Регулаторната комисија за енергетика.

Правното лице носител на лиценца за пренос на природен гас не може да има лиценца за вршење на дејностите управување со системот за пренос, трговија или снабдување со природен гас.

Операторот на дистрибутивниот систем за природен гас, а делот на територијата на Република Македонија на која ја врши дејноста го одржува и доколку е економски исплатливо го надградува и проширува дистрибутивниот систем, како и обезбедува негово поврзување со системот за пренос на природен гас.

Правното лице што врши дејност дистрибуција на природен гас не може да има лиценца а вршење на дејноста трговија и снабдување со природен гас.

Снабдувачот со природен гас продава природен гас на потрошувачи, трговци, други снабдувачи, производители на електрична и/или топлинска енергија, операторите на системите за пренос или дистрибуција на природен гас, како и снабдувачи во странство.

Трговецот со природен гас купува природен гас заради препродажба на други трговци, снабдувачи, производители на електрична и/или топлинска енергија, операторите на системите за пренос на природен гас или на купувачи во странство.

ПАЗАР НА СУРОВА НАФТА, НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ И ГОРИВА ЗА ТРАНСПОРТ

Во пазарот на нафта, нафтени деривати и горива за транспорт вклучени се следниве вршители на енергетски дејности:

- Преработка на сурова нафта и производство на нафтени деривати.
- Производство на биогорива.
- Производство на горива наменети за транспорт со мешање на фосилни и биогорива.
- Транспорт на сурова нафта или нафтени деривати преку нафтоводи , односно продуктоводи.
- Трговија со сурова нафта, нафтени деривати,горива за транспорт и биогорива.

Вршителот на дејност транспорт на сурова нафта и нафтени деривати преку нафтовод и/или продуктовод, должен е да донесе правила за работа на нафтоводот , односно продуктоводот. При тоа со правилата особено е важно да бидат уредени:

- Технички услови за транспорт на сурова нафта , односно нафтени деривати.
- Технички услови за одржување и безбедно функционирање на нафтоводот, односно продуктоводот.
- Мерки и постапки во случај на хаварији.

Трговецот на големо со горива купува сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и/или горива за транспорт од производителите, тргува со други трговци на големо со горива и ги снабдува трговците на мало со горива и потрошувачите.

Трговецот на мало со горива ја врши својата дејност преку бензиските станици или објекти што ги исполнуваат условите пропишани со закон или друг пропис.

Одлуката за највисоките рафинериски и малопродажни цени на нафтените деривати ја донесува Регулаторната комисија за енергетика.

ПАЗАР НА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА

Заради сигурно, безбедно, непрекинато и квалитетно снабдување со топлинска енергија на потрошувачите на подрачјето на единиците на локална самоуправа се должни да ги извршуваат следниве енергетски дејности:

- Производство на топлинска енергија.
- Дистрибуција на топлинска енергија.
- Снабдување со топлинска енергија.

Регулиран производител на топлинска енергија има обврска за обезбедување производство на топлинска енергија за потребите на потрошувачите.

Дејноста регулирано производство на топлинска енергија се врши врз основа на лиценца која ја издава Регулаторната комисија за енергетика по спроведен јавен повик.

Дистрибуција на топлинска енергија ја вршат правни лица, сопственици на систем за дистрибуција на топлинска енергија или врз основа на договор за концесија за градба на нов ситем или договор за концесија за јавна услуга управување, користење и одржување на постоечки систем за дистрибуција на топлинска енергија или од јавни претпријатија основани од единиците на локална самоуправа.

Снабдувачот со топлинска енергија на потрошувачите со кои има склучено договор е должен да обезбеди сигурно, континуирано и квалитетно снабдување со топлинска енергија во согласност со Правилата за снабдување со топлинска енергија, договорите за снабдување склучени со потрошувачите и издадената лиценца.

Потрошувачите на топлинска енергија приклучени на системот за дистрибуција во подрачјето на кое е воспоставен систем за топлинска енергија имаат право на слободен избор од кој снабдувачи ќе бидат снабдувани.

Носителот на дејноста регулирано производство на топлинска енергија не може да биде носител на лиценца за дејностите дистрибуција на топлинска енергија и снабдување со топлинска енергија.

Носителот на лиценца за дејноста дистрибуција на топлинска енергија не може да биде носител на лиценца за дејностите производство и снабдување со топлинска енергија.

По исклучок ако во еден систем за топлинска енергија вкупната инсталирана моќност на потрошувачите е помала од 80 MW лиценците за вршење на дејностите за производство, оператор на системот за дистрибуција и снабдување со топлинска енергија можат да му бидат доделени на едно лице.

THANK YOU FOR YOUR ATTENTION